

κῆς ὄχι μόνον πρὸς συνεννόησιν, ἀλλὰ καὶ φιλολογικὴν χρῆσιν. Δύσκολον ὅμως εἶναι νὰ τὴν πιστεύσωμεν τοιαύτην, ἐνῶ βλέπομεν καὶ αὐτὰ τὰ χθῆς πολιτισθέντα ἔθνη, τὴν Ῥωσσίαν, τὴν Ῥωμουνίαν καὶ τὴν Σερβίαν, ἐχούσας ἤδη συγγραφεῖς, ἡ μὲν ἐνδόξους, αἱ δὲ τουλάχιστον δημοτικούς, ἐνῶ ἡ Ἑλλάς ἀνέδειξε μὲν δύο ἢ τρεῖς ἐφχαίλλους τῶν ἀλλαγῶν ἑλληνιστάς, συγγραφεῖς ὅμως οὔτε μεγάλον οὔτε μικρὸν οὐδ' ἀπλῶς ὑποφερτὸν κἀνένα . . .

E. Δ. ΡΟΪΔΗΣ

ΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΣΑΤΑΝΑ

(VICTOR HUGO)

Ἡ ὑπεροκόμιος ἐποποιεῖα ἦν ὑπὸ τὸν τίτλον τοῦτον κατέλειπεν, οὐχὶ πλήρη ἀντυχῶς, ὁ μέγας ποιητής, ἔμελλε ν' ἀποτελέσῃ ἐν μέρος τῆς τριλογίας τὴν ὁποίαν εἶχε συλλάβῃ ἡ ἀχανὴς διάνοιά του, καὶ ἥς τὰ δύο ἕτερα μέρη ἐπέγραψε La légende des siècles καὶ Dieu.—Τὸ «τέλος τοῦ Σατανᾶ», οὗτινος τὸ πρῶτον κεφάλαιον παραθέτομεν ἐμμέτρως μεταφρασθὲν, ἀρχεται διὰ τῆς πτώσεως τοῦ Ἀρχαγγέλου, καταλήγον εἰς τὴν μετάνοιαν αὐτοῦ καὶ τὴν ἐξάγνισιν, ἣτις κατορθοῦται διὰ τοῦ ἀγγέλου τῆς Ἐλευθερίας εἰς ὃν μετετρέπη, ὑπὸ τὸ βλέμμα τοῦ Παναγάρχου, μικρὸν περὶ τὸ ἀντάρτον, μόνον αὐτὸ περισωθὲν ἀγνόν, καὶ ἀπομείναν παρὰ τὸ ἄκρον τῆς ἀβύσσου κατὰ τὴν στιγμήν τῆς πτώσεως.

Σ. τ. Δ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

"ΚΑΙ ΕΓΕΝΕΤΟ ΝΥΞ,"

Α'.

Ἐγκρεμιζότουσαν τέσσερις χιλιάδες χρόνια τώρα.

Ποτέ του δὲν ἠμπόρεσε ν' ἀράξῃ λίγη ὥρα
Ἡ νὰ σιχῶσῃ τὸ πλατύ, τεράστιον μέτωπό του.
Κ' ἐβυθίζότουσαν στὴ νυχτιά μ' ὄγρον τὸ πρόσωπό του
Κατάμονος· κι' ὀπίσω του, στὴν ἄσπαστη μαυρίλα,
Τῶν φτερουγιῶν του τὰ φτερά λαφρόπεφταν σὰν φύλλα.

Κεραυνωμένος ἔπεφτε, βουδὸς ἀπ' τὴ φοβέρα,
Μ' ὀλάνοιχτο τὸ στόμα του, τὰ πόδια στὸν αέρα,
Καὶ μὲ τῆς μαύρης ἄβυσσου τὴ φρίκη μὲς στὸ βλέμμα.
Ξάφνου: — Κατάρρα! — ἐφάναξέ με μάτια ὅλο αἶμα,
Κι' ὁ λόγος του ἔγειν' ἄνθρωπος, καὶ Κεῖν στερνὰ ὀνομαστῆ.

Ἐγκρεμιζότουσαν! Ἄξαφνα, ἀπὸ ἓνα βράχο ἐπιάστη·
Τὸν ἔσφιξε στὸ χέρι του σὰν ὁ νεκρὸς τὸ χῶμα
Καὶ κρεμασμένος ἔμεινε. Μ' ἀπ' τ' οὐρανοῦ τὸ δῶμα
Κἀπόιος ἀκούστηκε μεμιαῖς νὰ τοῦ φωνάξῃ: — Κάτου!
Ὁ κάθε ἥλιος γύρω σου θὰ σβύσῃ τὴ φωτιά του
Καταραμένε! — Κ' ἡ φρικτὴ ἐκείνη καταδίκη
Σκορπίστηκε καὶ ἐχάθηκε στοῦ ἄπειρου τὴ φρίκη.
Χλωμὸς ἐκεῖνος κῦτταξεν εἰς τῆς αὐγῆς τὸ χῶμα.
Οἱ ἥλιοι βρῖσκονταν μακριά, μὰ ἔλαμπαν ἀκόμα.
Κι' ὁ Σατανᾶς σηκώνωντας καὶ χέρια καὶ κεφάλι
Εἶπε: — Ψευτιά! — Κ' ἡ λέξις του, καθὼς ἐκεῖν' ἡ ἄλλη,
Ἐγένεε ὑστερα ψυχὴ τοῦ Ἰουδα τοῦ προδότη.

Σὰν ἓνα γάλκιο εἶδωλο, ἐκεῖ στὴν αἰωνιότη
Ἐμεινε ὀρθὸς στὸ βράχο του ἀκόμα χρόνους χίλιους,
Κυττάζοντας ἀδιάκοπα στοὺς μακρυσμένους ἥλιους.
Οἱ ἥλιοι πάντα ἦταν μακριά, μὰ ἔλαμπαν ἀκόμα.
Ὁ κεραυνὸς τότε ἔσκισε ὅλο τὸ οὐράνιο ζῶμα.
Ὁ Σατανᾶς ἐγέλασε, στὸ ἀστροπελέκι φθώντας,
Καὶ ἡ μαυρίλα ποῦ πυκνὴ ἀπλώνονταν πετώντας
Ἀπὸ τρομάρα σείστηκε! Τὸ φύσμα αὐτὸ στερνὰ,
Μπήκε, μὲ χρόνους καὶ καιροὺς, ψυχὴ τοῦ Βαροαβᾶ.

Ἐπέρας' ἓνα φύσημα καὶ τὸν γκρεμίζει πάλι
Μέσα στὴ μαύρη σκοτινιά, μὲ πρῶτο τὸ κεφάλι.

B'.

Τὸ πέσιμον ξανάρχισε.—Κατὰμαυρος, ἀπαίσιος,
Τρούπιος μὲ τρούπιαι φωτεραιίς, ὁ οὐρανὸς ὁ ἐξαίσιος
Γεμάτος ἥλιους, ἔμεινε στὰ ὕψη μακρυσμένους,
Ἐνῶ τὸ φῶς τρεμούλιαζε, κι' ὁ μέγας γκρεμισμένος,
Ὁλόγυμνος, ὀλάσκημος, βαρὺς ἀπ' τὸ ἐγκλημά του.
Ἐπεφτε, κ' ἔπεφτε γοργά, μὲ τὸ κεφάλι κάτω.
Κάτου, πῶς κάτω πάντοτε σὲ χάος ποῦ δὲν τελειώνει·
Χωρὶς ποτὲ γιὰ ν' ἀρπαχτῆ νὰ βρῆ αὐτοῦ μιὰ μόνη
Πέτρα ἢ βράχον, νὰ πάψῃ ἐκεῖ τὸ δρόμο·
Μὸν νύχτα αἰώνια!... κ' ἔκλεισε τὰ μάτια του μὲ τρόμο.

Σὰν πάλε τὰ ξανάνοιξε, τρεῖς ἥλιοι εἶχαν μείνει,
Γιατ' ἡ μαυρίλα ἔφαγε τὴν καταστράϊν ἐκείνη·
Οἱ ἄλλοι ἥλιοι χάθησαν σθυμένοι.

Γ'.

Ἐνας βράχος
Ἀπ' τὸ σκοτάδι ξέβγαينه σὰν χέρι ἐκεῖ μονάχος.
Τὸν ἄρπαξε, κ' ἐπάψανε τὰ πόδια του νὰ πλένε.

Τότε τὸ ὄν τὸ φοβερό, ὅπου «Ποτέ» τὸ λένε,
Ἐσυλογίστη, γέρωντας στὰ χέρια τὸ κεφάλι.
Καὶ οἱ τρεῖς οἱ ἥλιοι, ἀπὸ μακροῦ, σὰν ὀφθαλμοὶ μεγάλοι
Ὅλο τὸν κῦτταξαν, μ' αὐτὸς δὲν ἔστρεψε τὸ μάτι.
Ἡ ἔκτασις, ὀλόγυρα, γεννοῦσε τὴν ἀπάτη
Σὰν νὰ ἦταν κάμπος κάτω ἐδῶ, τὴν ὥρα ποῦ νυχτώνει
Καὶ λίγο λίγο σβύνεται τοῦ ὀρίζοντα ἡ ζώνη.
Μακριὰς ἀχτίνες ἔγλυφαν τὰ πόδια τοῦ ἀντάρτη
Κι' ὁ ἴσκιος του ἀπλώνωντον ἀτέλειωτο κατάρτι.
Κάτου, τοῦ χάους οἱ κορφαὶς πηγαῖναν φύγια χούγια.

Ἄξαφν' ἀπὸ ταῖς πλάταις του δυὸ τρομερὰ φτερούγια
Φυτρῶσαν, κ' ἐκατάλαβε πῶς τέρας εἶχε γένη.
Αἰσθάνθηκε πῶς μέσα του ὁ ἄγγελος πεθαίνει,
Καὶ κάπως τὸ λυπήθηκε! Κ' ἐνῶ τὰ δυὸ φτερά του
Μὲ ταῖς γυμναῖς μεμβράναις τοὺς παγῶναν τὰ πλευρά του,
Ἐσταύρωσε τὰ χέρια του, κι' ἀσκώνωντας μεμιά,
Τὴ χαιτή, ὡς νὰ μεγάλωσε μέσα στὴν τιμωρία,
Μονάχος κεῖ στὴν ἄβυσσο, ὅπου τὸ πᾶν ἐχάθη,
Ἐστήλωσε τὰ μάτια του μὲς στὴς νυχτὸς τὰ βᾶθη.

Ἡ σκοτινιά ἡ σιγαλή, μὲ μαυρισμένα στήθη,
Ἐπήγαινε αὐξάνοντας, καὶ ὀλουρανὶς ἐγύθη.
Καὶ πίσω ἀπὸ τὸ ὕστερο, τὸ μακρυνὸ ἀρωτῆρι,
Σὰν νὰ εἶχαν σκισματικίαις στὴν καταχνιά ξεσείρει.

Οἱ τρεῖς οἱ ἥλιοι ὅλοι μαζί τὴ λάμψι τους ἐγύναν
Ὅμοιοι μὲ ρόδας πύρινας ποῦ ἀπ' ἐν' ἄρμα ἀπομείναν,
Ποῦ νὰ κατασυντρίφτηκε σὲ κάποια οὐράνια μάχη.
Ἀπ' τὴ μαυρίλα, τὰ βουνά, καθένα σὰν μιὰ ράχη
Θωρακωτοῦ, ξεφύτρωναν. Κι' ὁ Σατανᾶς φωνάζει:
— Πάντα νὰ βλέπω θὰ μπορῶ! Λοιπὸν τί μὲ πειράζει!
Αὐτὸς γαλάζιον οὐρανὸν θὲ νάχῃ κ' ἐγὼ μαῦρο,
Μὰ δὲν θὰ πάω στὴν πόρτα του συχώρεσι γιὰ ναῦρω.
Ναί, τὸν μισῶ. Μοῦ φτάνουσε τρεῖς ἥλιοι. Τί μὲ μέλει
Ἄν ἐδῶ κάτω μ' ἔριξε; Αὐτὸ εἶναι περογέλι!
Μισῶ τσ' ἀχτίνες καὶ τὸ φῶς στὸν κόρφο τῆς γεέννας!

Μὰ ἄξαφν' ἀνατρίχιασε· δὲν ἔμεινε παρ' ἓνας.

Δ'.

Ἡ ἄβυσσος ἐγάνουσαν. Ὅλα ἦταν δίχως σχῆμα.
Ἡ σκοτινιά ὅλο ἀνέβαινε μὲ φουσκωμένο κύμα,
Κ' ἔμοιαζε σὰν πλημμύρισμα, σὰν πνίξιμο, σὰν κάτι
Ποῦ ἦτανε κι ἐπέρασε, ποῦ ἦταν σιωπὴ καὶ ἀπάτη,
Κ' ἐδυσκολεύουσαν νὰ εἰπῆς, μέσα στὴ φρίκη ἐκείνη,

Αὐτὸ τὸ τρομοχάλασμα ποῦ λείψανο εἶχε μείνει
Κόσμου σβυμένου ἢ μυστηρίου, ἂν ἦταν ἀντάρα
Καὶ τρικυμίας σφωρά, ἢ νύχτα, ἢ θεία κατάρρα.
Καὶ τ' ἀρχαγγέλου, φάντασμα τὰ μέλη του ἐγινήκαν
Καὶ εἶπε:—Κόλασι!—Μ' αὐτὸ τὰ Σόδομα γχιστήκαν.

Καὶ ἡ φωνὴ ἀπὸ ψηλά, ἀπάνου σὲ ξεφτέρια,
Ξανάειπε:—Ὅλα γύρω σου θεὸς νὰ σβυστοῦν τ' ἀστέρια!—

Καὶ καθὼς ἄστρο ὅλο μεμιᾶς ὁ ἥλιος εἶχε γίνεσι.

Ε'.

Τὸ κάθε τί ἀκολούθησε σιγὰ σιγὰ νὰ σβύνη.
Ὁ ἀρχάγγελος τότε ἔφριξε, ὁ Σατανᾶς φοβήθη!
Πρὸς τ' ἄστρο ποῦ ἐτρομοβίαζε μισοσβυμένο, ἐχύθη
Πηδῶντας ἀπὸ μιὰ κορφὴ ἀπάνου σὲ μιαν ἄλλη.
Κατόπι, ἂν καὶ τοῦφεραν μιὰ σιχασιὰ μεγάλη
Τῆς νυχτερίδας τὰ φτερά, ποῦ ἦταν τῆς τιμωρίας
Τὸ γνώρισμα, σὰν ὄνειρο ποῦ ἀσκώνεται μεμιάς,
Φτερουγιαστὰ πετάχτηκε ἀπ' ἓνα βουνοὺ σὲ ἄλλο,
Κατάδικος ποῦ ἔτρεχε σὲ κάτεργο μεγάλο.

Ἐτρεχε, πέταε, φώναζε:—Ἄστρο γρυσό, καρτέρει!
Νά με! περιτοῦμαι πρὸς τὰ ἐσέ, τῆς ἐρημιάς μου ταῖρι!
—ὦ μὴ σβυστῆς! μονάχο μου δῶ κάτου μὴ μ' ἀφίσης!...

Καὶ σκούζοντας ἐδιᾶβαινε τῆς νεκρωμένης φύσης
Ταῖς λίμναις ταῖς ἀκίνηταις καὶ τ' ἀδειασμένα χάη,
Καὶ μὲς σὲ βᾶθη ἀτέλειωτα ζακλούθαε νὰ πετάη.

Ὡστόσο, τ' ἄστρο μίχρυνε κ' ἐγίνηκε μιὰ σπιθα.

Αὐτὸς πιὸ μέσα ἐχώνωτον στὴν ἄπατη τῆ βύθα,
Κατρακλιότου, ρίχτουον στὴ νύχτα τῆ βαμμένη,
Λάσινα ἀνέθηκε βουνοὺ ποῦ ἔχουν κορφὴ βρεμμένη
Κι' ἄστατη βᾶσι σὲ λίμναις ὅπου βρομοῦν λευθὰ,
Καὶ τρέμοντας ἐκύτταζεν ἐμπρὸς του.

Τώρα ἡ σπιθα

Ὡσὰν σημεῖο κοκκίνιζε στοῦ χάους τῆ μαυρίλα.

Σ'.

Καθὼς σὲ κάτερο ἓνας σκοπὸς ἀπ' τῆς σκοπιᾶς τὰ ξύλα
Σκύφτει νὰ ἰδῆ, τὸ σούρουπο, κατὰ τὸν τοῖχο κάτω,
Σὰν μανιωμένος ἐσκυῖε, μὲ στόμα ἀφροῦς γεμάτο,
Ἀπ' τὸ ψηλὸ του τὸ βουνοῦ, ψυσῶντας πρὸς τ' ἀστέρι,
Γιὰ νὰ τ' ἀνάψῃ ὡς κάρθουνο ποῦ ἐσθυότουν χέρι χέρι.
Ἀγκομαχρὸ τοῦ φούσκωνε τ' ἀγριεμένα στήθη
Κι' αὐτὴ ἡ πνοὴ του ἡ φοβερὴ ποῦ ὀλόγουρα του ἐχύθη,
Ἐμεινε δῶ στὸν κόσμου μας καὶ τρικυμιά λογιέται.
Τότε, σ' αὐτὸ τὸ φύσημα, ἀρχίνησε νὰ σειέται
Τοῦ σκοταδιοῦ ἡ ἔκτασις ἢ καταρραγωμένη
Οἱ βράχοι ζετινᾶχτηκαν ποῦ ἦταν ἐκεῖ σπαρμένοι.
Τὸ χάος, κί' αὐτὸ, ὀλόφοβο, ἐθάλτηκε νὰ σὺρλιάξῃ:
—ὦ Ἰερωθᾶ! ὦ Ἰερωθᾶ!—βοήθεια γιὰ νὰ κραξῇ
Τὸ ἄπειρο ὅλο ἀνοίχτηκε ὡς νὰ ἦταν ξεσκισμένο,
Μονάχα τ' ἄστρο ἀπόμεινε σὰν ποῖν κοντοσβυσμένο.
Κι' ὁ Σατανᾶς, φωνάζοντας:—Μή, μὴ σβυστῆς! καρτέρει!—
Ξαναπετάχτηκε μ' ὀρμὴ μέσα στοῦ μαυροῦ ἀγέρι.
Καὶ οἱ παγωνιάς, ἀνάκατα μὲ νύχταις ποῦ τοὺς μοιζῶν,
Ἐπέφταν χάμου σὰν θεριά ποῦ οἱ βρονταῖς τὰ σκιάζουν.
Καὶ οἱ ρούφουλοι τῆς καταχνιάς, κί' αὐτὰ τὰ μαῦρα βᾶθη,
Κατάσχυφταν περὶτρομα μὴ τὸ καθένα πάθη
Ἀπὸ τὸ τέρας τ' ἄγριο ποῦ ἀπάνου τοὺς περνοῦσε
Ὡσὰν σαῖτα στοῦ σκοποῦ—κί' ὅλο παρακαλοῦσε.

Κι' ἀπ' ὅταν ἔτσι νὰ διαβῆ τὸν εἶδεν ἀπ' ἐμπρὸς τῆς
Ἡ χωνωμένη ἄβυσσος, ταραχτῆ ὁ λογιμός τῆς
Καὶ μὲς στὸν κόρφο ἀτέλειωτος τῆς ἔμεινε ἓνας τρόμος.
Τόση σκιασμάρα ἔκανε ὁ φοβερός ὁ δρόμος
Ποῦ στοῦ σκοταδὶ ἐκοφτε, φριχτῆ καὶ μοναχί τῆς,

Ἡ νυχτερίδα ἢ διάπλατη, στὴν αἰώνια φυλακῆ τῆς.

Ζ'.

Δέκα γιλιᾶδες πέταξε χρόνια λαχταρισμένα,
Με τὸ λαίμω του τεντωτό, τὰ χέρια ἐμπρὸς γυρμένα,
Χωρὶς ποτὲ ν' ἀναπαυτῆ ἀπάνου σ' ἓνα βράχο
Τ' ἄστρο φαινότου κίποτε πῶς σθυέται κεί μονάχο,
Κ' εὐτὸς τοῦ τάφου ἢ ἐρημιᾶ ἐπάγωνε τὸ δόλιο
Ἄλλὰ καὶ πάλι λίγο φῶς, ὄχρσο, γλωμὸ καὶ ἀσθόλιο
Ξανάφεγγε, κί' ὅλος χαρὰ ἔλεγε πάλι:—Ἄς τρέξω!—
Οἱ ἀγέριδες ὀλόγουρα πετοῦσαν κεί παρῆξω.
Κ' ἐπροχωροῦσαν ἀπαυστα. Τὸ ἄπειρο δὲν σώνει!
Τὸ πέταμά του ἔφερνε γύρο ποῦ δὲν τελειώνει.
Ἡ νύχτα ἐκύτταζε φριχτὰ τὰ πόδια του ποῦ ἐφεύγαν,
Κι' αὐτὸς ὡστόσο αἰσθάνουτον ὡσὰν νὰ τοῦ ξεφεύγαν
Μὲς ἀπ' τὸ σῶμα οἱ δυνάμεις στὰ βᾶθη τῆς ἄβυσσου.
Τὸ χροῦ:—Τρέμε! τοῦλεγε, καὶ ἡ νύχτα:—Βασανίσου!

Τέλος μιὰ πέτρα ἐδιᾶκρινε μαύρη, βαθιὰ κεί πέρα,
Ποῦ ὅλη τὴν ἐκοκκίνιζε σὰν μι' ἀντηλιξ ἡμέρα.
Ὁ Σατανᾶς, σὰν ναυαγὸς ποῦ ἓνα στερνὸν ἀγῶνα
Κάνει γιὰ νάβηγῃ στοῦ γιαιλοῦ, ὀπίσω ἀπ' τὸν ἀγκῶνα
Τέντωσε ἀκόμη τὰ φτερά, καὶ κατασυντριμμένος,
Πάτησε τέλος στὸν γχερομὸ ποῦ ἔστεικε αὐτοῦ στημένος.

Η'.

Ὁ ἥλιος ἦταν πάντα ἐκεῖ, ποῦ μὲς στοῦ χάος ἐσθυότου.
Πνιγμένο μὲς στὴν καταχνιά ποῦ γύρω του ἐκυλιώτου
Καὶ τὸν ἀέρα τοῦπερνε, τὸ ἄστρο ξεψυχῶσε.
Ὁ στρογγυλὸς ὁ δίσκος του σβυστὰ λαμποκοποῦσε
Καὶ στῆ σιωπῆ τὴν ἄπειρη, ταῖς φωτειναῖς πληγαῖς του
Τοῦτρωγε λέπρα σκοτεινῆ. ποῦ ἐπνιγε ταῖς φωτιαῖς του.
Κόσμου σβυμένου κάρθουνο, δαδὶ ποῦ ὁ Θεὸς φισοῦσε,
Κάθε σκισιὰ του ἔδειχνε μιὰ λάμψι ποῦ ἐφοφούσε
Κ' ἐφαίνουτον σὰν καύκαλο, ποῦ ἀπ' τῶν ματιῶν ταῖς
[τρύπαις
Τοῦθλεπε μέσα τῆ ψυχῆ. Ὡσὰν φτερὰ ἀπὸ γύψες,
Φλόγαις μακριαῖς καὶ ἄσταταις ἐξεπηδούσαν ἐξῶ
Ἀπ' τὰ βαθιὰ τὰ σπλάγγνα του, καὶ τὸ γλυφᾶν ἀπέξω
Ὅμοιαις μὲ πύρινα σπαθιά ὅπου ψηλά πετιοῦνταν,
Καί, καθὼς μέσα σ' ὄνειρο, μ' ἄκρα σιωπῆ ἐσθυοῦνταν.
Τ' ἀστέρι ὅλο ἐμαύριζε. Ὁ ἀρχάγγελος λεγάζει,
Καὶ ἄφωνος, δίγως πνοῆ, στέκει καὶ τὸ κυττάζει.

Κ' ἐνῶ πικρὰ τὸ κύτταζε, τὸ ἔθλεπε πῶς πάει!
Πότε καὶ πότε βάνουτον τ' ἀστέρι νὰ ξερονᾶ
Μὲς ἀπὸ μαῦρα στόματα, στῆ σκοτεινῆ κρυάδα,
Φωτιάς ποτάμια καὶ καπνοῦς καὶ βράχους, ποῦ ἡ μαυραδα
Ὁλόφωτους παράστενε, καὶ ὄρη φλογισμένα
Ὡσὰν ὁ γίγαντας αὐτός, ποῦ αἰσθάνουτον χαμένα
Γι' αὐτὸν καὶ φῶς καὶ ὑπαρξί, νῆθελε, προτοῦ σθύση,
Τῆ νύχτα ποῦ τὸν ἐπνιγε κατὰμουτρα νὰ φτύση.
Ὁλόγουρα τοῦ ἡ ἔκτασις καὶ ὁ θόρουθος καὶ ὁ χρόνος
Καὶ κάθε σχῆμα καὶ ἀριθμός, σὰν νὰ ἦταν ἓνας μόνος,
Ἐγειναν ἄφαντα, βουθᾶ, μέσα στοῦ χάος πνιγμένα
Ὅπου τὸ πᾶν στὰ στήθια του ἔκλεισε τ' ἀδισαμένα.
Καὶ τὸ Μηδὲν σὰν φάντασμα μὲς ἀπ' τὰ βᾶθη ἐβγῆκε.

Ἀπὸ τ' ἀστέρι ἄξαφνα, ὡσὰν αὐτὸ νὰ βρῆκε
Μεμιᾶς μιὰν ὕστερη φωνὴ πεθαίνοντας νὰ βγάλλῃ,
Πετάχτηκε μεσουρανής λαμπρότατη, μεγάλη
Θειάφρη φλόγα ποῦ ἔφεξε γιλιαις μορφαῖς πρὶν μαύραις,
Καί, ἀπέραντη, ἐφώτισε, στῆς σκοτινιάς ταῖς λυραῖς,
Τοὺς θόλους κεί τοῦ ἄπειρου. Κάθε γωνιά ποῦ κάνει
Μ' αὐτὸ ἡ νύχτα ἢ ἄφωτη, ξεβγῆκε ἐμπρὸς κ' ἐφάνη.
Ὁ Σατανᾶς, λεγάζοντας, περὶτρομος, χαμένος,
Καὶ μὲ τὰ μάτια του θολὰ σὰν νὰ ἦταν θαμπωμένος
Ἀπὸ τῆ λάμψι, ἐχτύπησε φτερὰ μαζὶ καὶ χέρια,
Κι' ἀπελπισμένος φώναζε:—ὦ! σθυέται νὰ! στὰ αἰθέρια!

Κι' ὁ ἀρχάγγελος κατάλαβε πῶς ὅμοιος μὲ καρᾶβι
Ποῦ καταπίνει ἡ θάλασσα, κί' αὐτὸς τώρα εἶχε λάβη
Πνιγμένου τέλος μὲς σ' αὐτὰ τὰ μαῦρα κ' ἔρωμα βᾶθη.
Κ' ἔστριψε νύχια καὶ φτερά! Καὶ ὁ ἥλιος πάει, ἐχάθη!

Μὰ κεί ψιλά στους οὐρανοὺς, στῆς ἄβυσσου τὰ χεῖλια.
Ἄπ' τ' ἀρχαγγέλου τὰ φτερὰ ἕνα φτερὸ ἄπ' τὰ χεῖλια
Ἐἶχε ἀπομεινὴ καὶ ἀγνὴ καὶ ἄσπρο ἐσπαρταροῦσε.

Ὁ ἄγγελος ποῦ στὸ μέτωπο ἦ Ἀυγὴ τὸν ἐφιλοῦσε,
Τὸ εἶδε καὶ λέει, ὡς τὸ πιασε, στὸν Θρόνον ἐκεῖ γεροντώντας:
— Κύριε, Κύριε, νὰ πάη κι' αὐτὸ στὴν ἄβυσσο πετώντας; —
Ὁ Σάβωθ τότε ἄφησε ταῖς ἔγνοιαις του στὴ μέση
Καὶ εἶπε: — Ὅχι, μὴν πετᾷς, ὅτι δὲν ἔχει πέση.

Σπηλαιῖς κειρῶν ποῦ πέρασαν, θόλοι χρόνων ποῦ πᾶνε
Σκοταδεροὶ καὶ ἀμέτρητοι σὰν αἰῶνες ποῦ κυλᾶνε
Κύκλοι ποῦ ἤσαστε πρὶν βγῆ ὁ ἄνθρωπος, καὶ χάη
Καὶ οὐρανὸ καὶ κόσμος σύ, ὅπου σὲ κατοικαίει
Κάθε εἶδος ζωῶ θαυμαστό· μαυρίλα ποῦ σκεπάζεις
Πίσω ἄπ' τοῦ Ἀδάμ ταῖς ὑπάρξεις κι' ὅλαις ταῖς κατα-

[γινιάζεις,

Νὰ σᾶς διαβάση ποῦς μπορεῖ, χάη, σκοτίλα, αἰῶνες;
Ὁ σπουδασμένος ποῦ περνᾷ σὲ ζέσταις σὲ χειμῶνες
Ἐσπόδτος γιὰ σεβασμὸ γι' Αὐτὸν ποῦ εἶναι χρυμμένον,
Ψάχνει στὰ βῆθη τῶν καιρῶν, κι' ὠχρός, καμπουριασμένος,
Ζητεῖ μακρότερα νὰ ἰδῆ ἄπ' ὅταν τὰ θηρία
Τὰ φοβερὰ ἐξοῦσανε κι' ἄπ' ὅτι ἡ ἀστρονομία
Τοῦ λέει· καὶ πασπατεύοντας, φτάνει σὲ ὑποθέσεις.
Καὶ βρίσκει—ἀνασχωκῶντας χρόνον βαθεῖων ταῖς δέσεις
Καὶ ψηλαῖς στίβαις ἡμερῶν καὶ χάη καὶ κόσμων ζῶναις—
Αἰῶνες μεγάλους πῶθαψαν γίγαντες ἄλλοι αἰῶνες.
Ἔτσι ἀγρυπνώντας ὁ σοφὸς στέκεται καὶ γυρεύει.
Κ' ἔχει μίαν ἀγρίνα μέσα του τοῦ χάους ποῦ ἀνασκαλεύει.

Β Γ. ΣΤΕΦΕΛΙΔΗΣ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ ΑΝΑΛΕΚΤΑ

Τὸ ἐπιτόθαλς τῆς δι' ἠλεκτροδυναμῆς θανατώσεως.

Πρὸ ἐτῶν ἤδη εἶχεν ἐκφρασθῆ ὁ Γάλλος φυσιολόγος δ' Ἀρσονβάλλ περὶ τοῦ ἐπισφαλῶς τῆς ἠλεκτρικῆς θανατώσεως, ἐσχατῶς δὲ ὑπέβαλεν εἰς τὴν βιολογικὴν ἐπιχείριαν τῶν Παρισίων ὑπὸ μνημονίαν περὶ ἐργασίας ἐκτελεσθεῖσης εἰς τὸ ἐν Λυών ἐργαστήριον τοῦ καθηγητοῦ Λα Κασσάνι ἐπὶ τοῦ διδάκτορος Βιράνδ, δι' ἧς ἐξαντλεῖται σχεδὸν τὸ θέμα περὶ τῆς ἐπιτροφῆς τῶν ἰσχυρῶν ἠλεκτρικῶν ρευμάτων ἐπὶ τοῦ ἀνθρωπίνου καὶ ζωϊκοῦ ἐν γένει ὀργανισμοῦ. Ἡ ἐν λόγῳ μονογραφία ἐπικυροῦ πληρέστατα τὸν ἰσχυρισμὸν τοῦ δ' Ἀρσονβάλλ ὅτι ἡ δι' ἠλεκτρισμοῦ θανατώσις εἶνε περίπλοκος, βάρβαρος καὶ ἐπισφαλὴς μέθοδος. Ὡς ὁ δ' Ἀρσονβάλλ, δὲν κατόρθωσε καὶ ὁ Βιράνδ νὰ φωνεύσῃ μετ' ἀσφαλείας ἀτυχῆ τινὰ κόνικλον καὶ ὅταν ἀκόμη μετεχειρίσθῃ μηχανὴν Φερράντη παρέχουσαν ρεῦμα 2500 Βόλτ καὶ 20 Ἀμπέρ. Πολλὰκις ἐνόμισε ὅτι ἐφόνευσε τὸ ζῶον, πάντοτε ὅμως ἐδυνήθη εἰς τοιαύτην περίπτωσιν νὰ τὸ ἐπαναφέρῃ πάλιν εἰς τὴν ζωὴν διὰ τεχνιτῆς ἀναπνοῆς. Αἱ ἐν Ἀμερικῇ διὰ θανατικῆς ἐκτελέσεως χρησιμοποιηθεῖσαι μηχαναὶ ἤσαν ὀλιγώτερον ἰσχυραὶ, διότι ἐδίδον ρεῦμα μέτρον 1500 Βόλτ. Εἰς τὰ ἐργαστήρια Γράμμ εἶχεν ὁ δ' Ἀρσονβάλλ, κατὰ τὸ 1888, εἰς τὴν διαθέσιν του μηχανὰς παρεχούσας ρεῦμα 8000 Βόλτ, ἀλλὰ καὶ αὗται δὲν ἐφόνευον ἀσφαλῶς. Ὁ δ' Ἀρσονβάλλ λέγει ὅτι ἐξήγησε παρὰ τῶν Ἀμερικανῶν ἰατρῶν νὰ ἐφαρμόσωσι τεχνητὴν ἀναπνοὴν ἀμέσως μετὰ τὴν ἐκτέλεσιν, ἀλλ' οὔτοι δὲν εἰσήκουσαν τὴν πρόσκλησίν του, τοῦναντίον μάλιστα προβαίνουσι πάντοτε εἰς νεκροτομίαν ἀμέσως μετὰ τὴν ἐκτέλεσιν. Τὰ πειράματα ἀποδεικνύουσι σήμερον ὅτι ἡ νεκροτομία εἶνε ἀναγκαστικὸν συμπλήρωμα τῆς δι' ἠλεκτρισμοῦ θανατικῆς ἐκτελέσεως.

P*

Ἀγαπητέ μου,

Δὲ θυμοῦμαι ποῦ καὶ ποῦς ἀρχαῖος περιγράφει τὴν ἀνοιξή· περιγραφή σὲ δυὸ τρία λογάκια μόνο· μόλις φάνηκε τὸ ἔαρ, λέγει, ἀκταὶ πᾶσαι ἐγέλασαν· καὶ τίποτε περισσότερο· σωστὰ σωστὰ τὴ φράσι δὲν τὴ θυμοῦμαι, θυμοῦμαι ὅμως ἐκεῖνο τὸ ἀμίμητο, τὸ ὑψηλότατο ἐγέλασαν. Μέσα ἴς τὴ μιὰ τὴ λέξι αὐτὴ πήρε κ' ἔκλεισεν ὅλη τὴν ὁμορφίαν τῆς ἀνοιξῆς, καὶ τὴ βλέπομε μὲ ὅτι ἔχει ἐκφρασιμότερο καὶ μαζὶ μὲ ὅτι, ἔχει ἀνέκφραστο μέσα στὴ λέξι αὐτῇ, χωρὶς καμιά ἐπιτομέρεια, χωρὶς στολίδια καὶ παραγεμισμάτα, καθὼς βλέπει ὁ ποιητῆς ὁ Γάλλος

L' infini dans un regard de femme

Et toute la nature en fleur dans un baiser.

Κάθε ἄλλη ζωογραφία μπροστά της δὲν ξέρω πῶς μοῦ φαίνεται πεξή! Αὐτὸ τὸ ἐγέλασαν εἶνε γιὰ νὰ τὸ χαροῦν ὅλοι ὅσοι τρελλαίνονται τώρα γιὰ τὴν ποίησιν τὴ λεγομένη suggestive· τὴν ποίησιν ποῦ δὲ μᾶς τὰ λέει ξάστερα τὰ πράγματα, ἀλλὰ μᾶς κάνει νὰ τὰ αἰσθανθοῦμε, καὶ εἶνε μουσικὴ λαλοῦσα. Οἱ καυμένοι οἱ ἀρχαῖοι! Ὅμως ἔλα ποῦ δὲ μπορῶ νὰ ξεράσω καὶ τοὺς νέους! Ἔτυχε νὰ διαβάσης τὸ ποιηματάκι τοῦ Σουλλὸ Πρνντώμ «Προσευχὴ στὴν Ἄνοιξιν;» Toi qui fleuris ce que tu touches... Ἀλλὰ καλλίτερα νὰ σοῦ τὸ ἰπὼ ρωμαίικα· τόσες φορὲς τὸ διάβασα καὶ τὸ ξεκάλισα ποῦ τὸ θαρρῶ δικό μου· στὴ δική μας τὴ γλώσσα τὸ λέω πάντα μὲ τὸ νοῦ μου, σαυτὴν ἄκουσέ το:

«Ἐὸ ποῦ κάνεις ν' ἀνθῆ ὅτι ἀγγίξεις, ποῦ ξαναγιώνεις μέσα στὰ δάση τὰ γέρικα τὰ δέντρα, ποῦ φέρνεις τὸ χαμόγελο σ' ὅλα τὰ στόματα, καὶ τὴ ζωὴ σ' ὅλες τὲς καρδιές!

«Ἐὸ ποῦ κάνεις τὴ λάσπη περιβόλι, σπέρνεις χροσάφι καὶ πετραδιά σ' ὅλα τὰ παρορμήματα, κι ἀκόμα καὶ τὰ μακελιά μὲ φῶς τὰ στεφανώνεις!

«Ὡ Ἄνοιξιν! τώρα ποῦ ἡ ἀγάπη βασιλεύει, τώρα ποῦ κι αὐτὸ τὸ μνημα ὁμορφαίνει, καταπράσινο ἀπέξω, κάμε νὰ ξαναγιώσουν πέρα ὡς πέρα κ' οἱ νεκροί!

«Ὡ τῆς ἀγάπης ὦρα! γι' αὐτοὺς μόνο στὸν κόσμον ἄς μὴ μένης ἀνώφελι, μὰ κάμε νὰ φυτρώσῃ μέσα στὸ μνημα τους ἡ θεία ἐλπίδα τοῦ φωτὸς καὶ τῆς ζωῆς!»

Πάντα ἐνοιῶσα ξεχωριστὴ συμπάθεια στοὺς στίχους τοῦ Σουλλὸ Πρνντώμ, γιὰτ' εἶνε φιλόσοφος ποιητῆς, δηλαδὴ μεγάλος ποιητῆς. Ὁραῖδ ποίημα! Γνωρίζω ἐν' ἄλλο ὠραιότερο, κατὰ τὴ γνώμη μου· εἶνε τὸ «Παράπονο Πεθαμένης» τοῦ δικοῦ μας τοῦ Μαρκοῦ. Καὶ τὸ Φράγγο καὶ τὸν Ἐλληνα ἡ ἀνοιξὴ τοὺς ἐμπνέει ὁ πρῶτος φαντάζεται σὰν ἕνα ὄνειρο ὑψηλό, σὰν ἕνα θαῦμα: μὲ τὴν παντοδύναμη προῆ τῆς Ἄνοιξῆς νὰ ξαναζήσουν οἱ νεκροί· γιὰ τὸ δεύτερο τὸ ὄνειρο αὐτὸ εἶνε πρᾶγμα· ὅταν λάμπ' ἡ ἀνοιξὴ, λάμπ' ἡ ζωὴ γιὰ ζωντανούς καὶ γιὰ πεθαμένους· ὅταν ὁ Ἀπρίλης χύνεται, τὸν αἰσθάνονται κ' οἱ νεκροὶ βαθεῖα στὰ μνηματα. Θάνατος δὲν ὑπάρχει ποθενεὶα στὸ Σύμπαν:

Κόσμε ὠραῖε μὲ πόση λάθρα

Σ' ἔχω τώρα στὴν καρδιά!

Τ' Ἀπριλιοῦ σου ἀκούω τὴν αὔρα

Καὶ στὸ λάκκο μου βαθυά.

Ἀνώτερος βαθμὸς ὕψους ποῦ φανερόνεται στὴν ἀρχαία ἑλληνικὴ τέχνη, στὰ δημοτικὰ μας τὰ τραγοῦδια καὶ σὲ στίχους ποιητῶν σὰν ὁ Μαρκοῦς. Ο ΦΙΛΟΣ ΣΟΤ.